

УДК 336.02

JEL Classification: M20, H25

© Дмитрук Б.П., Германенко Л.М., 2021

Східноєвропейський університет імені Рауфа Аблязова, Черкаси

СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ COVID-19

Досліджено трансформації спрощеної системи оподаткування малого підприємництва в умовах реакції держави та ринку на пандемію COVID-19. Результати дослідження обґрунтовано на основі використання загальнонаукових методів: узагальнення, аналіз, ретроспективний, статистичний, формалізація. Структуризовано знання про доступні податкові регуляторні важелі в умовах пандемії COVID-19. У ході дослідження підтверджено обмеженість та недостатню ефективність податкових новацій стосовно податкових обмежень, тиску, контрольних заходів, матеріального стимулювання для малого підприємництва. Доведено перспективність відтермінування податкових платежів, формування індивідуальних податкових календарів, прив'язки розміру ставки єдиного податку, граничних лімітів до показників соціально-економічного розвитку територій, групування платників податків за фінансовим станом з метою диференціації та забезпечення адресності матеріальної допомоги, подальшого поширення використання е-технологій.

Ключові слова: мале підприємництво, спрощена система оподаткування, ФОП, єдиний податок, пандемія COVID-19.

Постановка наукової проблеми та її значення. Економіка жодної країни в світі, незалежно від рівня її стабільності та розвитку, ще не оговталася у повному обсязі від руйнівних наслідків пандемії. Нинішня зовнішня загроза характеризується тим, що через карантинні заходи не може здійснюватися повноцінний робочий процес, окремі види економічної діяльності неможливо здійснювати взагалі, тому дуже важливо підтримати підприємництво, що є основою поповнення бюджетів всіх рівнів, у тому числі шляхом зменшення податкового навантаження, дерегуляції тощо. В Україні вже зроблено певні кроки у цьому напрямі, зокрема, змінами до ПКУ, що наведені у ЗУ від 30.03.2020р. №540-IX та діють з 02.04.2020р., збільшено ліміти річного доходу для ФОП 1 і 2 груп більше, ніж у 3 рази (3,3), для ФОП 3 групи – в 1,4 рази. Податкове навантаження зменшено через звільнення ФОП від сплати ЄСВ за 03-05 місяці 2020р. положеннями ЗУ від 13.05.2020р. 591-IX. Крім того, ФОП 1 групи не сплачували єдиний податок та внесок за 12 місяць 2020р. та 01-05 місяці 2021р., при цьому у страховий стаж зазначені періоди враховано відповідно до ЗУ №1072-IX. Упровадження РРО для спрощенців відтермінували, штрафи за порушення податкових норм суттєво обмежили, перевірки призупинили та ввели на них мораторій, дозволили не заповнювати книгу обліку доходів та не реєструвати її у податкових органах. Переглянули податкові борги підприємців, частину (на суму до 3060 грн) автоматично списали, відстрочили погашення заборгованості на рік, спростили фінансові санкції, перенесли дату списання заборгованості з ЄСВ, подовжили

терміни сплати податків, активізувалося звітування онлайн, нормативно затвердили можливість звільнення від орендної плати, здійснено стимулювання оподаткування благодійності, надали податкові знижки за медичними витратами та інше. Активно розвивається електронне оподаткування, роботу спрощує Електронний кабінет платника податків, онлайн консультації ДПС та інше. Податкові стимулюючі заходи діють протягом карантину.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Затверджені урядом заходи націлені на зменшення навантаження на бізнес, його підтримку, захист та стимулювання відновлення ринкових позицій. Водночас реакція платників податків неоднозначна, що підтверджують такі акції як «Save ФОП», фахівці також вимагають поглиблення стимулюючих заходів з боку держави. Моніторинг стану та впливу змін спрощеної системи оподаткування на діяльність малого підприємництва є вкрай важливим в нових умовах функціонування та розвитку. Новий спрощений режим оподаткування стане дієвим за принципами гнучкості та адаптивності лише у комплексному поєднанні з усіма взаємопов'язаними механізмами: фінансово-кредитним, фіскально-бюджетним, соціально-економічним тощо. Конструктивні комплексні заходи дадуть змогу відновити та розвинути ділову активність малого підприємництва.

Аналіз останніх досліджень із цієї проблеми. Вектор податкових змін та новацій в умовах пандемії COVID-19 обґрунтовано в аналітичній записці за редакцією Драган О., Брехова С., Нагорічної О. [1]. Досліджено

вагомість формування податкової свідомості суб'єктів оподаткування особливо в умовах кризи [2]. Досить ґрунтовно та комплексно здійснено узагальнення державних заходів з метою адаптації спрощеної системи оподаткування до карантинних обмежень діяльності малого бізнесу у роботі Галіциної Н. [3]. Авторка доводить перспективність заходів, втім відмічає їх обмеженість та недостатню ефективність. Критично оцінено податкові новації у роботі Пушкалової Я. [4], у висновках підкреслено неповноту або частковість стимулюючих заходів, комунікаційну обмеженість із податковими органами. Комплексне бачення через розбудову екосистеми підтримки бізнесу обґрунтовують Лемешко М., Лактіонова О. [5], де за результатами дослідження доводять неможливість впливу односторонніх заходів на стан бізнес-середовища, що формується під час карантину. Поряд з цим, Фомічов А. стверджує [6] про несуттєвість зазначених заходів для вирішення фінансових проблем малого бізнесу під час пандемії, недоречність збільшення граничних лімітів при тому, що бізнес все одно не працює, а реальні ліміти дійсно більші за рахунок інфляції та тіньового сектору. Зауважує, що проведення контрольних перевірок і так би не проводилося в період карантину, тому мораторій на їх проведення має декларативний характер. Саме зміну концепції податкової безпеки розглянуто у роботі Скрипник М., Григоревської О. [7], як результат, обґрунтовано шляхи зниження податкових ризиків в умовах дії карантинних обмежень та впровадження податкових новацій. Визначено перелік заходів щодо розвитку спрощеної системи оподаткування в умовах пандемії [8]. Таким чином, надано оцінки податковим новаціям, державній підтримці, проте проблемні питання ще не вирішені. Мале підприємництво потребує подальших та більш дієвих втручань у розбудову їх сфери діяльності в нових умовах.

Метою статті є дослідження трансформації спрощеної системи оподаткування малого

підприємництва в умовах реакції держави та ринку на пандемію COVID-19.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для розуміння перспектив розвитку та адаптації спрощеної системи оподаткування необхідно визначити ті параметри, які підлягають регулюванню з позицій різних суб'єктів, зокрема: контролюючі органи – організація та контроль сплати податків; платники податків – сумлінне виконання податкового обов'язку; влада – регулювання розміру ставок та об'єктів оподаткування, періодів сплати, диференціація режимів оподаткування тощо; податкові агенти – контроль та організація нарахування та справляння податків.

Оподаткування як процес, функція, система, може описуватися з точки зору системного або функціонального підходів, що загалом доповнюють один одного, пояснюючи особливості протікання процесів оподаткування та функціонування систем та підсистем оподаткування у різні періоди. Також результати оподаткування, тобто функціонування системи та організація процесів, пояснюються з точки зору поведінки суб'єктів оподаткування за різних умов факторного впливу, враховуючи притаманні моделі поведінки платників податків конкретного виду економічної діяльності, суспільно-податкових традицій регіону, рівня індивідуальної та суспільної податкової свідомості та культури, фінансової грамотності та обізнаності населення.

Так, регуляторні важелі формуються з таких базових параметрів оподаткування, як структурні елементи спрощеної системи оподаткування (розмір ставки, об'єкт оподаткування, термін справляння податків), модель притаманної податкової поведінки, факторне середовище, зв'язків між ними, цілі оподаткування, доступні методи та режими оподаткування, обмеження їх застосування, що разом актуальні на певний період часу:

$$C = \{Z, U, F, PZ, M, K, t\} \rightarrow O, \quad (1)$$

де $Z = \{z_i\}$ – множина знань про оподаткування та реакцію на нього; $U = \{u_j\}$ – множина принципів податкового регулювання; $F = \{f_n\}$ – множина факторів впливу на параметри оподаткування; $PZ = \{pz_m\}$ – множина причинно-наслідкових зв'язків між параметрами оподаткування; $M = \{m_k\}$ – множина доступних

методів організації, режимів оподаткування; $O = \{o_k\}$ – множина цільових орієнтирів досягнення значень ключовими податковими показниками; $K = \{k_i\}$ – множина податкових обмежень; t – період, на момент якого здійснюється оцінювання.

Саме даний спектр визначає поле для маневру при прийнятті управлінських податкових рішень для всіх суб'єктів оподаткування у повній

мірі, частково або опосередковано. Таким чином, податкові новації, їх ефективність та продуктивність розгадаються в контексті оберненого зв'язку – реакції на їх запровадження, що загалом зустрічається із спротивом з боку платників податків унаслідок їх сприйняття за мірою складності та витратами часу на реалізацію нових законодавчих вимог. Наразі державні регуляторні заходи обмежуються лише адаптацією режиму оподаткування в межах коригування структурних елементів системи.

Вже накопичені результати щодо реакції на податкові новації для малого підприємства, що функціонує та розвивається в умовах дії карантинних обмежень та різкої зміни ринкової кон'юнктури. Ринок суттєво перерозподілено, наприклад, на тлі секторів економіки, які складно відновлюють свої позиції, торгівля швидко оцифрувалася та продовжує нарощувати ринкові позиції [9]. Це відбувається внаслідок виживання тих суб'єктів, що у найкоротші терміни адаптували свою бізнес-модель до нових умов діяльності. Саме фактор часу відіграв значну роль в адаптації бізнесу. Період затримки реакції системи малого підприємництва донині вважався найменшим серед суб'єктів різних розмірів, оскільки вони є більш гнучкими та маневреними внаслідок незначних обсягів діяльності та простоти організаційно-економічної будови. Втім, не всі зреагували вчасно та у тому напрямі, що був би більш вдалим. Та діяльність, що наразі стала незатребуваною у форматі, який діяв до

карантину, нездатна задовольнити оновлений попит, тому продовжує втрачати ринкові позиції. Таким чином, необхідно забезпечувати підтримку не тих суб'єктів малого підприємництва, що неспроможні трансформувати діяльність за нових умов, а тих, чия бізнес-модель наразі є більш життєздатною, перспективною і прибутковою навіть в умовах COVID-19, особливо це стосується нових учасників ринку.

За даними фахівців [10] «щомісяця в Україні в середньому відкривається 5 тис. компаній та 25 тис. ФОПів». Пожвавлення відбулося з 2019 р., стрімке зростання кількості нових підприємців спостерігали за 1 півріччя 2021 р. (таблиця 1). На початок 2021 р. кількість підприємців становила 1900,012 тис. осіб, за 6 місяців 2021 р. їх кількість збільшилась і вже становила 1 911,406 тис. осіб. Наразі коефіцієнт оновлення кількості суб'єктів малого підприємництва становить 3,66. 40,9% новачків 2021 р. працюють в ІТ, 26,3% – у торгівлі, харчуванні – 9,5%, надають інформаційні послуги – 8,5%, індивідуальні послуги – 4,9%, забезпечують функціонування хед-офісів – 2,7%, у рекламі – 2,1%, у сфері права та обліку – 2%, в охороні здоров'я – 1,8%, в інжинірингу, архітектурі – 1,4%. Зауважимо, у 2021 р. частка жінок серед ФОПів становить 87,41%, зосереджена в основному у сфері торгівлі та посередницьких послуг, в ІТ сфері зайнято 20-24%.

Таблиця 1

Динаміка показників малого підприємництва України

Найменування показника	2017	2018	2019	2020	1 півріччя 2021
Загальна кількість підприємців в Україні, осіб	1876493	1765457	1840461	1888891	1911406
Темп росту загальної кількості підприємців в Україні, %	94,64	94,08	104,25	102,63	-
Сума єдиного податку, яку сплачують ФОПи, млн. грн	15447,07	19875,62	24952,74	27626,57	16118,12
Темпи росту суми єдиного податку, яку сплачують ФОПи, %	149,59	128,67	125,54	110,72	-
Частка жінок з ФОП, %	81,27	83,75	85,56	86,95	87,41
Частка жінок з ФОП в ІТ, %	20	21	22	23	24

Джерело: [11]

Як видно з даних таблиці 2, найбільш постраждали види діяльності малого бізнесу у 2021 р. – це оптова торгівля, складське господарство, соціальна допомога, мовлення, транспорт, операції з майном, виробництво одягу та меблів. Втім, ринок поповнився новими

підприємцями у сфері ІТ, роздрібної торгівлі, харчування, інформаційних послуг, функціонування хед-офісів, реклами, права та обліку, охорони здоров'я, інжинірингу, архітектури.

Таблиця 2

Динаміка кількості ФОП, що припинили та розпочали свою діяльність у 2021 р.

Кількість ФОП, що припинили діяльність за 6 місяців 2021 р.	Осіб	%
Оптова торгівля, крім торгівлі автотранспортними засобами та мотоциклами	3449	32,9
Складське господарство та допоміжна діяльність у сфері транспорту	2878	27,4
Надання соціальної допомоги без забезпечення проживання	946	9
Діяльність у сфері радіомовлення та телевізійного мовлення	769	7,3
Авіаційний транспорт	622	5,9
Наземний і трубопровідний транспорт	581	5,5
Операції з нерухомим майном	406	3,9
Виробництво одягу	399	3,8
Водний транспорт	231	2,2
Виробництво меблів	217	2,1
Кількість ФОП, що розпочали діяльність за 6 місяців 2021 р.		
Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність	15759	40,9
Роздрібна торгівля	10155	26,3
Діяльність із забезпечення стравами та напоями	3658	9,5
Надання інформаційних послуг	3284	8,5
Надання інших індивідуальних послуг	1873	4,9
Діяльність головних управлінь (хед-офісів); консультування з питань керування	1047	2,7
Рекламна діяльність і дослідження кон'юнктури ринку	795	2,1
Діяльність у сферах права та бухгалтерського обліку	781	2
Охорона здоров'я	685	1,8
Діяльність у сферах архітектури та інжинірингу	530	1,4

Джерело: [11]

Не зважаючи на зростання обсягів сплаченого єдиного податку, поступово знижуються темпи його росту з 149,59% у 2017 р. до 110,72% у 2020 р. (таблиця 3). Проте, їх значення випереджають тенденцію і перевищують значення темпів росту кількості підприємств.

Таблиця 3

Динаміка значень обсягів надходжень єдиного податку

Найменування показника	2018	2019	ТР, %	2020	ТР, %	1 півріччя 2021	ТР 1 півріччя 2021р. до 1 півріччя 2020 р., %
Єдиний податок, млн. грн.	29564,25	35270,21	119,30	38030,97	107,83	20732,61	116,81
Єдиний податок з юридичних осіб, нарахований до 1 січня 2011 року, грн	23850,82	19678,38	82,51	19094,29	97,03	-	0,00
Єдиний податок з фізичних осіб, нарахований до 1 січня 2011 року, грн	5700,67	23770,95	416,99	11731,48	49,35	4996,84	134,51
Єдиний податок з юридичних осіб, млн. грн	4416,41	5044,31	114,22	5066,25	100,43	2938,51	116,48
Єдиний податок з фізичних осіб, млн. грн	19875,62	24952,74	125,54	27626,57	110,72	16118,12	119,75
Єдиний податок з сільськогосподарських товаровиробників, млн. грн	5272,19	5273,13	100,02	5338,13	101,23	1675,98	94,91

Джерело: [11]

Отже, суми єдиного податку у 2019 р. на 25,54% перевищують значення попереднього року за фізичними особами, на 14,22% – за юридичними, майже не змінилися у сільськогосподарських товаровиробників. Проте, зниження темпів росту показника у 2020 р. пояснюється, окрім інших факторів, скороченням надходжень від юридичних та фізичних осіб, нарахованих до 01.01.2011р. Також темпи росту показника знизилися за іншими статтями надходжень. Втім, вже дані 1 півріччя 2021 р. демонструють приріст обсягів у порівнянні із 1 півріччям 2020р. на 16,48% від юридичних осіб та на 19,75% від фізичних осіб. Однак сільськогосподарські товаровиробники сплатили єдиного податку за 1 півріччя 2021 р. менше на 5,9% у порівнянні із першим півріччям 2020р. Таким чином, дані 2021р. демонструють позитивні тенденції та активізацію ділової активності на ринках. Втім, проблемні питання функціонування малого бізнесу в умовах наслідків COVID-19 ще не вирішені.

Продовжується робота з податковими боргами, які на початок 2021 р. становили 12,5 млрд. грн. за 769053 ФОПівцями, проте, за пів року борг скоротився до 11,6 млрд. грн. також за рахунок припинення діяльності, акції автоматичного погашення. На суму до 10 тис. грн. мають борг 33,6% ФОПів-боржників, до 100 тис. грн. – 49,4% ФОПів-боржників [11].

На жаль, разові матеріальні допомоги тільки розпорошують бюджетні кошти, бо принципово не вирішують проблем діяльності малого підприємництва. Постановою КМУ №1233 від 09.12.2020р. виділено 734621 підприємцю за 6 видами економічної діяльності по 8000 грн на загальну суму 2,2 млрд. грн. Разові виплати, державне пряме фінансування є особливо доречним та найбільш ефективним у разі, коли спрямовується не на забезпечення покриття поточних витрат малого бізнесу (оренди, податкових боргів тощо), а використовується на їх розвиток, оцифрування діяльності, переналаштування бізнес-моделі, пошуку контрагентів, реклами, торгівельних площадок тощо. Для цього владі доречно виступити у ролі організатора та профінансувати бізнес-платформи, на яких стане можливим організувати підприємців, виявити спектр поточних проблем, спрямувати діяльність на взаємодопомогу через реєстри відкритих даних потреб бізнесу. Тільки у такий спосіб є можливим забезпечити підтримку та, тим самим, реалізувати відновлюючу траєкторію розвитку малого бізнесу.

Викликає інтерес, яким чином розпорядиться місцева влада наданим правом

щодо регулювання ставки єдиного податку за Законом України від 30.03.2020р. №540, зміни її рівня здійснюватимуться на користь фіскальних інтересів чи підтримки малого бізнесу. Так, Запорізька міська рада встановила нульову ставку єдиного податку для I гр. ФОП з 01.06-31.08.2020р. рішенням від 27.05.2020р. № 53, тоді як розмір максимально можливої ставки затверджено на рівні 10% від прожиткового мінімуму. Черкаська міська рада рішенням від 10.04.2020р. № 2-5904 для I та II гр. ФОП на період дії карантину затвердила нульові ставки податку, після закінчення якого протягом 2 місяців для I гр. ФОП – 5%, для II гр. ФОП – 10%. При цьому Харківська міська рада взагалі не знижувала ставку єдиного податку. Втім, варіативність ставки все ж таки обмежується дією положень ПКУ, тому допустиме лише зменшення її рівня. Наданий регуляторний вплив потрібно використати із врахуванням подальшої перспективи розвитку, яка окреслена у діючих положеннях стратегічних документів щодо підтримки малого бізнесу в країні. Короткочасно запроваджені нульові ставки податку лише частково вирішують проблему податкового навантаження на платників малого бізнесу.

Крім того, оскільки не всі платники потребують фінансової підтримки, доцільно було б методом ABC-XYZ аналізів їх фінансових результатів дослідити та виявити групи тих суб'єктів, кому дійсно необхідна допомога з метою забезпечення її цільового спрямування, адресності та уникнути розпорошення бюджетних коштів. У даному контексті цінними є результати кластеризації малого підприємництва у роботі [13]. Також, різниця у підходах визначення розміру податкової ставки за територіями може спонукати платників податків до перереєстрації, тому регіональну варіацію податкових ставок доцільно встановлювати в межах діючих концепцій стратегічного розвитку регіонів та країни в цілому, орієнтуючись на прогностичні значення ключових показників, що висвітлюють стан малого підприємництва та перспективи його найближчих змін.

Перспективним напрямом залишається розширення можливостей відтермінування сплати не тільки податкових боргів, а й майбутніх податкових платежів. Наприклад, надати можливість відтермінування сплати податків, якою можна скористатись протягом періоду від 1 до 12 місяців в межах поточного бюджетного року. В результаті у суб'єктів збільшиться період справляння податків, що дозволить компенсувати нестачу оборотних коштів результатами додатково здійснених операційних циклів та уникнути втрат бюджету поточного року

внаслідок відтермінування обсягів податкових платежів.

На наш погляд, при обґрунтуванні змін розмірів граничних лімітів єдиного податку для груп ФОП доречно враховувати вплив фактору часу. Більшість недооцінює тимчасовість кризових явищ, тому всі заходи повинні орієнтуватися лише на перспективу та стратегічне забезпечення подальшого розвитку систем та підсистем. Кожен суб'єкт господарювання незалежно від розміру та виду економічної діяльності має свій цикл та функціонує за своїм ритмом, тому при відновленні ділової активності його можливості, як мінімум, будуть збільшені за рахунок введених змін щодо граничних лімітів єдиного податку, дадуть змогу не приховувати дохід, враховувати інфляційний вплив. Крім того, у цьому вбачається привабливість і для новостворених підприємств. Таким чином, поступове та системне збільшення лімітів має стратегічне значення для відновлення діяльності малого бізнесу, розширює можливості і стимулює активний його розвиток, а не пошук шляхів податкової оптимізації. Тому раціональним буде щорічний перегляд розмірів граничних лімітів, їх прив'язка до соціально-економічних показників розвитку країни та її територій.

Висновок з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Таким чином, трансформація

спрощеної системи оподаткування як елемент системи оподаткування в країні повинна бути націлена на перспективу розвитку, розширення економічних можливостей та розкриття економічного потенціалу суб'єктів господарювання, сприяти активізації співпраці за добровільних умов, вимагати сумлінності дотримання законодавства. Стимулюючи функцію оподаткування доцільно реалізовувати адресно, із підтвердженням статусу необхідної підтримки, тимчасово, спонукаючи до адаптації бізнес-моделі до нових умов господарювання через залучення фінансово-кредитних, державно-приватних та інших механізмів. Тобто відновити ринок можна тільки комплексними та всеохоплюючими заходами. Зниження податкового навантаження необхідно реалізовувати шляхом визначення можливостей відтермінування платежів, формування індивідуальних податкових календарів, прив'язки розміру ставки єдиного податку, граничних лімітів до показників соціально-економічного розвитку територій. Максимально сприяти поширенню електронної діяльності малого підприємництва. Перспективою дослідження є встановлення кількісного взаємозв'язку із соціально-економічними показниками малого підприємництва та обсягами податкових надходжень з метою відстеження результативності податкових новацій для спрощенців.

Список літератури

1. Удосконалення податкової системи України в контексті викликів та загроз, спричинених поширенням COVID-19 : аналітична записка ; за заг. ред. О. Драган, С. Брехова, О. Нагорічної. Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України. Ірпінь. Наук.-дослід. ін-т фіскальної політики, 2020. 96 с.
2. Кучерова Г. Ю. Стратегія формування свідомого оподаткування як фактор сталого розвитку національної економіки. Монографія. Запоріжжя. КПУ, 2016. 416 с.
3. Галіцина Н. В. Новації у механізмі справляння єдиного податку в умовах пандемії COVID-19. *Вісник Запорізького національного університету*. 2020. №3. с. 77-83.
4. Пушкалова Я. Зміни в податковому правовому режимі ФОП та самозайнятих осіб у зв'язку з поширенням COVID-19. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Серія: Юридичні науки*. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2020. Том 7. № 2. с. 166–172.
5. Лемешко М. О., Лактіонова О. А. Екосистема підтримки бізнесу в умовах пандемії COVID-19 в Україні та в окремих країнах ЄС. *Економіка і організація управління*. 2020. №. 2 (38). с. 109-123.
6. Фомічов А. Оподаткування в умовах карантину-2020. *ЮРИСТ&ЗАКОН*. №13. 2020. URL: https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA013651 (дата звернення: 01.08.2021).
7. Скрипник М. І., Григоревська О. О. Ризики та загрози податкової безпеки підприємства та шляхи їх мінімізації під впливом COVID-19. *Підприємництво та інновації*. 2020. №. 15. с. 64-69.
8. Тучак Т. В., Лінник О. П. Напрями реформування спрощеної системи оподаткування в Україні. *Бизнес Информ*. 2020. №. 3 (506) с. 306-311.
9. Офіційний сайт державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 01.08.2021).
10. Official site of the analytical system for compliance, market analysis, business intelligence and investigations Youcontrol", [Online], URL: <https://youcontrol.com.ua/> (Accessed 01.08.2021), (In Ukrainian).
11. Офіційний сайт «Опендатабот». URL: <https://opendatobot.ua/> (дата звернення: 01.08.2021).
12. Офіційний сайт Державної податкової служби України. URL: <https://tax.gov.ua/> (дата звернення: 01.08.2021).

13. Кучерова Г. Ю., Кравець О. В. Динамічні моделі кластерного аналізу малого підприємництва України. Innovations in the development of socio-economic systems: microeconomic, macroeconomic and mesoeconomic levels. Collective monograph. Vol. 2. Lithuania: "Izdevnieciba "Baltija Publishing", 2016. p. 225-243.

References

1. Udoshkonalennia podatkovoi systemy Ukrainy v konteksti vyklykiv ta zahroz, sprychynenykh poshyrenniam COVID-19 [Improving Ukraine's tax system in the context of the challenges and threats posed by the spread of COVID-19], analitychna zapyska ; za zah. red. Drahan, O. Brekhova, C. Nahorichnoi, O., Min-vo finansiv Ukrainy, Un-t DFS Ukrainy. Irpin'. Nauk.-doslid. in-t fiskal'noi polityky, 2020. 96 p.
2. Kucherova, H. (2016) *The strategy of forming a conscious taxation as a factor of sustainable development of the national economy*. Monograph. Zaporizhzhia. KPU, 2016. 416 p.
3. Halitsyna, N. V. (2020), "Innovations in the mechanism of collecting a single tax in the context of the COVID-19 pandemic". Visnyk Zaporiz'koho natsional'noho universytetu. 2020. №3. pp. 77-83.
4. Pushkalova, Ya. (2020), "Changes in the tax regime of sole proprietors and self-employed persons in connection with the spread of COVID-19". Visnyk Natsional'noho universytetu "L'vivs'ka politekhnika". Seriia: Yurydychni nauky. L'viv : Vydavnytstvo L'vivs'koi politekhniki, 2020. Tom 7. № 2. pp. 166–172.
5. Lemeshko, M. O., Laktionova O. A. (2020), "Business support ecosystem in the context of the COVID-19 pandemic in Ukraine and in some EU countries". Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia. 2020. №. 2 (38). pp. 109-123.
6. Fomichov, A. (2020), "Taxation in the conditions of quarantine-2020". YuRYST&ZAKON. №13. 2020. [Online], available at: https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA013651/ (Accessed 01.08.2021), (In Ukrainian).
7. Skrypnyk, M. I., Hryhorevs'ka, O. O. (2020), "Risks and threats to the tax security of the enterprise and ways to minimize them under the influence of COVID-19". Pidpryemnytstvo ta innovatsii. 2020. №. 15. pp. 64-69.
8. Tuchak, T. V., Linnyk, O. P. (2020), "Directions of reforming the simplified taxation system in Ukraine ". Byznys Ynform. 2020. №. 3 (506) pp. 306-311.
9. Official site of the analytical system for compliance, market analysis, business intelligence and investigations Youcontrol", [Online], available at: <https://youcontrol.com.ua/> (Accessed 01.08.2021), (In Ukrainian).
10. Ofitsijnyj sajт «Opendatabot». URL: <https://opendatabot.ua/> (Accessed 01.08.2021), (In Ukrainian).
11. Ofitsijnyj sajт Derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy. URL: <https://tax.gov.ua/> (Accessed 01.08.2021), (In Ukrainian).
12. Kucherova, H, Kravets, O. (2016), *Dynamichni modeli klasternoho analizu maloho pidpryemnytstva Ukrainy* [Dynamic models of cluster analysis of small business in Ukraine]. Innovations in the development of socio-economic systems: microeconomic, macroeconomic and mesoeconomic levels. Collective monograph. Vol. 2. Lithuania: Izdevnieciba "Baltija Publishing", pp. 225-243.

Summary

Borys Dmytruk, Liudmyla Hermanenko

SIMPLIFIED SMALL BUSINESS TAXATION SYSTEM IN COVID-19 CONDITIONS

The aim of the article is to study the transformation of the simplified system of small business taxation in the conditions of the state and market reaction to COVID-19. The results of the study are substantiated on the basis of the use of general scientific methods: generalization, analysis, retrospective, statistical, formalization. Knowledge of available tax regulatory levers is Structured, which are described by such tax parameters as structural elements of the simplified tax system, model of inherent tax behavior of small businesses, available tax regimes, structure of factor environment, links between them, goals and restrictions of taxation, that are relevant together for a certain period of time. This determines the room for maneuver in making administrative tax decisions for taxpayers (government, taxpayers, regulators, tax agents). The study confirmed the limited and insufficient effectiveness of tax novations in terms of tax restrictions, pressure, control measures, material incentives for small businesses. The value of the recommendations lies in the prospects of deferral of tax payments, the formation of individual tax calendars for their payment, linking the size of the single tax rate, marginal limits to indicators of socio-economic development, grouping taxpayers by financial status to differentiate and address material assistance, further spreading the use of e-technologies. The practical value of the recommendations lies in the justification of flexible and adaptive solutions for the transformation of the simplified taxation system.

Key words: small business, simplified taxation system, sole proprietorship, single tax, single social contribution, COVID-19.